

АЛІСА В ДИВОКРАЇ

РОЗДІЛ I

У КРОЛЯЧІЙ НОРІ

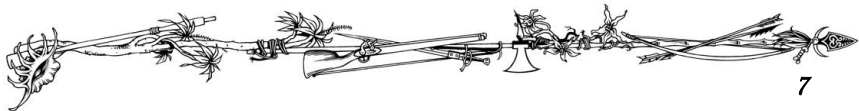
Алісі набридло сидіти без діла на березі. Разів зо два вона зазирнула в книжку, що її читала сестра, але там не було ні рисунків, ні балачок, а без них книжка не книжка, — гадала Аліса.

Літня спека зовсім розварила й розморила її. Устати б оце, нарвати стокроток та віночка сплести? Так ліньки, не хочеться ворушитись... Коли це де не взявся білий кролик з рожевими очима, пробіг поперед нею.

Ну, кролик то й кролик, пробіг то й пробіг... І те Алісі не дивно, що кролик говорив: «Ой лишенько, ой лишенько! Я спізнюся!» (Згадуючи про це пізніше, вона дивувалась, але тепер їй здавалось, що це так і треба.) Та коли Кролик при цьому дістав з жилетної кишені годинника, поглянув на нього і стрімголов побіг далі, Аліса зірвалася на рівні ноги, — де ж таки, вона зроду не бачила Кролика в жилеті та ще й при годиннику. Вона аж затремтіла від цікавості й побігла слідом за Кроликом через поле і ледве встигла помітити, що той шмигнув у велику кролячу нору під живоplotом. Аліса відразу кинулася слідом, ні на мить не замислюючись, як потім вибереться звідти.

Спочатку кроляча нора йшла прямо, мов тунель, потім раптово завертала вниз, так раптово, що Аліса і незчулася, як полетіла в якийсь глибокий колодязь.

Чи то колодязь був надто глибокий, чи вона падала надто повільно, але в неї було досить часу,

щоб роздивлятися навкруги і міркувати, що буде далі. Спочатку вона спробувала глянути вниз, щоб дізнатися, куди падає, але там була непроглядна тьма. Тоді вона придивилася до стін колодязя і побачила на них багато полицок для посуду і книжок. Подекуди на кілочках висіли картини і географічні карти. Пролітаючи повз одну з полицок, вона взяла з неї баночку з написом «Апельсинове варення», але та, на превеликий жаль, була порожня. Аліса не хотіла кидати баночку, щоб, бува, не вбити кого-небудь унизу, а примудрилася поставити її в шафу, повз яку саме пролітала.

«Ну, — думала Аліса, — після такого падіння мені вже не страшно буде скотитися зі сходів. Якою хороброю будуть вважати мене всі вдома! Та що там, я не скажу ні словечка, якщо навіть упаду з даху будинку». (І справді, мабуть, не сказала б!)

Вниз, вниз, вниз. Невже цьому падінню кінця-краю нема?

— Цікаво, скільки миль я пролетіла? — голосно заговорила Аліса. — Я, мабуть, наближаюся до центра землі. Треба подумати: до нього щось близько чотирьох тисяч миль. — (Аліса, бачите, дещо вчила про це на уроках у школі, і хоч зараз була не дуже вдала нагода похвалитися своїми знаннями, бо нікому було слухати, але не завадить повторити для практики.) — Так, приблизно така відстань. Цікаво знати, на якій довготі та широті я знаходжуся? — (Аліса не мала навіть найменшого уявлення про довготу та широту, але ці слова звучали так гарно і велично!)

— Цікаво, чи не пролечу я землю наскрізь? От смішно буде опинитися серед людей, які ходять догори ногами! Антипуди, чи як там їх? — (Цього разу вона була навіть задоволена, що її ніхто не слухає, бо слово було трохи не те.) — Але, розумієте, мені доведеться запитати назву країни. Пробачте, пані, це Нова Зеландія чи Австралія? — (При цьому вона намагалася зробити реверанс — уявіть собі, що ви робите реверанс, летячи в повітрі! Спробуйте!) — Але вони подумують, що я зовсім дурна, якщо я буду запитувати. Ні, питати не годиться... Може, побачу десь вивіску.

Вниз, вниз, вниз. Робити все одно було нічого, і Аліса незабаром знову почала:

— Ох же й скучатиме Діна без мене сьогодні ввечері. — (Діна — це кішка.) — Якби ж там хоч не забули налити їй молочка у блюдечко! Ой, Діночко! Як мені хочеться, щоб ти була тут зі мною. Боюся, що в повітрі немає мишей, але ти могла б зловити кажана, він же дуже схожий на мишу. А цікаво, чи їдять коти кажанів? — Тут Алісу почав змагати сон, але вона продовжувала белькотати: — Чи їдять коти кажанів? Чи їдять коти кажанів? — А іноді: — Чи їдять кажани котів? — Хіба не все одно, як поставити питання, коли не знаєш відповіді?

Аліса відчувала, що зовсім засинає. Їй починало снитися, неначе вона йде з Діною і цілком серйозно говорить: «Ну ж бо, Діно, скажи мені правду, ти їла коли-небудь кажанів?» Аж тут раптом: бабах! І вона опинилася на купі хмизу і сушого листя. Приїхали!

Аліса нітрохи не забилася, тому хутко схопилась на ноги. Глянула вгору, але там було зовсім темно. Попереду був довгий прохід, у якому ще виднівся Кролик, що дуже поспішав. Не можна було гаяти ні хвилини: Аліса, мов вітер, помчала слідом і встигла навіть почути, як він говорив, звертаючи за ріг: «Ой, бідні мої вушка й вуса, як пізно!» Вона майже наздогнала його на розі, та, коли завернула, Кролика ніде не було. Вона опинилася в довгому низькому залі, освітленому рядом ламп, що звисали зі стелі.

З усіх боків залу були двері, але всі замкнені. Коли Аліса оглянула всі стіни, пробуючи кожні двері, вона сумно попленталася до середини залу, роздумуючи, як же їй вибратися звідти. Дивиться, аж там стоїть скляний столик на трьох ніжках. На ньому не було нічого, крім маленького золотого ключика, і Аліса зразу ж подумала, що він, мабуть, від якихось дверей у залі. Та ба! Чи замки надто великі, чи ключик надто малий, але жодні двері не відімкнулися. Проте, оглядаючи стіни вдруге, вона побачила невелику занавіску, якої не помітила раніше, а за нею маленькі дверцята, дюймів п'ятнадцять заввишки. Вона спробувала вставити золотий ключик у замок, і, на превелику радість, він підійшов!

Аліса відчинила дверцята. Вони вели до вузького проходу, трошки більшого від нори пацюка. Вона стала навколішки і побачила по той бік нори дивовижно гарний сад. Як їй хотілося вибратися з цього похмурого залу і поблукати серед он тих пишних квітників і прохолодних фонтанів! Але в дверцята не пролазила навіть її голова.

— А якби голова й пролізла, — міркувала бідолашна Аліса, — що з того? Адже плечі не пройдуть. От якби я могла складатися, як та підзорна труба, тоді б пролізла... Як би мені оце скластися?

Останнім часом, бачите, трапилося стільки всяких див, що Алісі гадалося, ніби на світі нема нічого неможливого.

Зрозумівши, що біля дверцят нічого не вистоїш, вона знову попрямувала до столика — чи не знайде там ще якого ключика або хоча б інструкцію, як людині скластися трубою. Цього разу вона побачила на столику пляшечку («А її ж не було тут раніше», — зауважила Аліса), на шийці якої був прив'язаний ярличок зі словами «Випий мене», чітко надрукованими великими літерами.

Добре було говорити «Випий мене», але розумна маленька Аліса і не думала поспішати.

— Ні, я спочатку переконаюся, — вирішила вона, — що на ній немає напису «Отрута».

Справа в тому, що вона не раз читала оповідання про людей, які згоріли, або потрапили в пащу звірові, або зазнали ще якого лиха, і все це тільки тому, що не бажали пам'ятати науки старших: не бери в руки розпеченої кочерги, бо обпечешся; не ріж пальця ножем, бо кровитиме. І Аліса ніколи не забувала, що коли випити зайве з пляшечки з написом «Отрута», то буде лихо рано чи пізно.

Проте на цій пляшечці не було напису «Отрута», тому Аліса зважилась покуштувати крапельку. Те, що було в пляшечці, сподобалось їй: воно нагадувало смаком і пиріг з вишнями, і заварний крем, і ананас, і смажену індичку, і тягучки, і грінки на маслі, тому вона швиденько випила все.

* * *

— Ой, що це зі мною коїться! — скрикнула Аліса. — Мабуть, я складаюсь, як підзорна труба.

Аліса не помилилась. Вона справді поменшала і була всього дюймів десять заввишки. От тепер вона пройде крізь маленькі дверцята в той прегарний сад!

Проте вона спочатку почекала, щоб переконатися, чи не буде зменшуватися далі, — це їй трохи турбувало.

«Чого доброго, я розтану зовсім, як свічка, — подумала Аліса. — Цікаво, яка я тоді буду?» І вона намагалася уявити полум'я свічки після того, як його погасять, бо їй досі не доводилося, скільки себе пригадує, цього бачити.

Згодом, переконавшись, що зменшується далі, вона вирішила негайно йти в сад, але... Бідолашна Аліса! Коли вона підійшла до дверцят, виявилось, що вона забула золотий ключик, а коли повернулася за ним до стола, виявилось, що не може дістати його. Ключик добре виднівся крізь скло, і вона чимдуж намагалася видряпатися по ніжці стола, але та була надто слизька. Втомившись від марних зусиль, сердешна малá сіла і заплакала.

— Припини, сльозами лиху не зарадиш! — гримнула на себе Аліса досить різко. — Раджу тобі припинити це негайно!

Взагалі вона давала сама собі дуже добрі поради (хоч дуже рідко дотримувалася їх), а іноді так жорстоко картала себе, що аж сльози виступали в неї на очах, і навіть, пам'ятається, одного разу намагалася нам'яти собі вуха за те, що обдурила

сама себе, граючи за двох у крокет¹. Ця дивна дівчинка дуже любила вдавати з себе двох осіб.

«Але зараз ні до чого, — думала бідолашна Аліса, — вдавати з себе двох. Навряд від мене залишилося досить навіть для одної поважної особи».

Незабаром її погляд упав на маленьку скляну коробочку, що лежала під столом. Вона розкрила її та знайшла там невеликий пиріжок, на якому виднілися слова «З'їж мене», гарно позначені скоринкою.

— Що ж, я з'їм, — сказала Аліса. — Якщо від цього я підросту, то зможу дістати ключик, а якщо стану ще меншою, пролізу під дверцятами. Чи так, чи інак попаду в сад, тому мені все одно, що саме станеться.

Вона з'їла маленький шматочок пиріжка і нетерпляче повторювала: «Більша чи менша? Більша чи менша?» — тримаючи руку над головою, щоб знати, росте вона чи зменшується. Вона була дуже здивована, коли впевнилася, що її зріст не змінюється. Насправді так буває завжди, коли їдять пиріжки, але Аліса так звикла до всяких див, що звичайні речі здавалися їй нудними і безглуздими.

Тому вона заходила коло пиріжка і швиденько з'їла його весь.

¹ Гра, в якій дерев'яні кульки заганяють молоточками у дрянні ворітця. (Тут і далі прим. ред.)

РОЗДІЛ II

КАЛЮЖА СЛІЗ

— Усе більш дивніше і більш дивніше, — скрикнула Аліса (вона з великого дива забула всі правила граматики). — Тепер я розсовуюся, мов найбільша у світі підзорна труба! До побачення, ніжки! — (Бо, коли вона глянула на свої ноги, їх майже не було видно, так вони віддалилися.) — Ніженьки мої милі! Хто ж тепер вас узуватиме? Я вже не зможу, не дістану! Взувайтесь самі, як знаєте. Але треба їх жаліти, — міркувала Аліса, — інакше вони відмовляться іти туди, куди мені заманеться. Треба подумати... Ага, я буду дарувати їм нову пару черевиків кожного Нового року.

І вона міркувала собі далі, як це зробити.

«Доведеться надсилати їх з посильним, — думала вона. — Як це буде смішно — надсилати подарунки власним ногам! І яка буде чудернацька адреса:

Пані правій нозі Аліси,

Килимок,

Поряд з камінною решіткою.

З привітом від Аліси.

Ой лишенько, які дурниці я мелю!»

— Е ні, не ті слова, — промовила бідолашна Аліса. Її очі знов наповнилися слізьми. — Мабуть, я все-таки Бела, і мені доведеться перейти жити в ту тісну халупу, і в мене зовсім не буде іграшок,

і... ох, я довго вчитиму уроки! Ні, я твердо вирішила: якщо я Бела, я залишуся тут унизу. Всі будуть зазирати сюди і кликати: «Вийди, люба!» — але дарма! Я тільки гляну на них і запитаю: «Хто я така? Спершу скажіть мені це, і якщо я захочу бути тією особою, я вийду нагору, а якщо ні, то залишусь унизу, доки не стану кимсь іншим...» Ой мамусю! — раптом розплакалася Аліса знову. — Як мені хочеться, щоб хто-небудь насправді зазирнув сюди! Мені так набридло бути тут зовсім самій!

Говорячи це, вона глянула на свої руки і вкрай здивувалася, помітивши, що, поки говорила, натягла на руку одну з білих лайкових рукавичок Кролика.

«Як мені це вдалося? — думала вона. — Я, мабуть, знову роблюся маленькою». Вона підвелася і підійшла до столика, щоб примірятися до нього, і переконалася, що була приблизно футів два заввишки і швидко продовжувала зменшуватися. Вона скоро здогадалася, що причиною цього було віяло, яке вона тримала в руках, тому похапцем відкинула його геть, своєчасно врятувавши себе від цілковитого зникнення.

— Я була на волосинку від загибелі, — сказала Аліса, страшенно налякана раптовою зміною, яка з нею сталася, але дуже задоволена, що була ще жива. — А тепер до саду! — І вона хутко побігла до дверцят. Та ба! Дверцята знову були замкнені, а золотий ключик, як і раніше, лежав на скляному столі.

«Дожилася, — думала бідолашна дитина, — я ще ніколи не була такою малесенькою! Справи дуже погані, дуже!»

Цієї миті вона посковзнулась і... шубовсть! опинилася по самісіньку шию в солоній воді. Спершу в неї майнула думка, що вона впала в море.

— У такому разі, я зможу повернутися залізницею, — промовила вона. (Аліса була коло моря всього раз у житті, і в неї склалося враження, що, де б ви не побували на морських узбережжях Англії, ви скрізь знайдете там багато кабін для роздягання, дітей, що копирсаються в піску дерев'яними лопаточками, ряд будинків з мебльованими кімнатами, а за ними — залізничну станцію.) Проте вона швидко переконалася, що знаходиться в калюжі сліз, випланих нею тоді, коли вона сягала дев'яти футів заввишки.

— Не треба було так рюмсати, — картала себе Аліса, плаваючи в калюжі й намагаючись вибратися звідти. — Тепер я, чого доброго, втоплюся у власних сльозах. Це буде справді безглуздо! Проте сьогодні все безглузде.

Тут вона почула, що поблизу хтось хлюпочеться в калюжі, і підпливла ближче, щоб роздивитися, хто там. Спочатку їй здалося, що то був морж або гіпопотам. Та, пригадавши, якою маленькою була сама, вона скоро зрозуміла, що перед нею була звичайнісінька миша, яка також посковзнулася у воду.

«Чи варто, — роздумувала Аліса, — озиватися до цієї миші? Тут все таке незвичайне, тому цілком можливо, що вона вміє розмовляти. У всякому разі, спробувати не завадить».

Отже, вона почала:

— О Мишо, чи ви не знаєте, як вибратися з цієї калюжі? Я вже втомилася плавати тут, о Мишо! —

(Аліса гадала, що, може, саме так треба звертатися до мишей. Ніколи раніше їй не доводилося робити цього, але вона пригадала, що читала таке в латинській граматиці свого брата: «Миша — миші — мишу — о мишо!»)

Миша запитливо зиркнула на неї і, здавалося, підморгнула своїм маленьким оком, але нічого не відповіла.

«Мабуть, вона не розуміє англійської мови, — подумала Аліса. — Можливо, це французька миша, що прибула сюди з Вільгельмом Завойовником... — (Хоч Аліса і знала історію, вона не дуже чітко уявляла, як давно відбувалися певні події.)

Отже, вона почала знову:

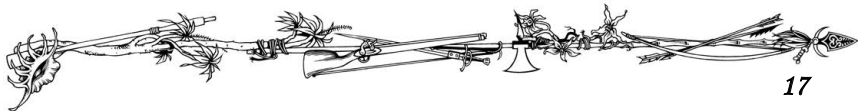
— *Oùest ta chatte?* (Де моя кішка?)

Це було перше речення з її французького підручника. Миша раптом мало не вискочила з води і, здавалося, аж затрусилася від переляку.

— О, пробачте! — поквапливо вигукнула Аліса, боячись, що вразила почуття бідолашного звірятка. — Я зовсім забула, що ви не любите кішок.

— Не люблю кішок! — гнівно пропищала Миша. — А ти б на моєму місці любила кішок?

— М-м-м... мабуть, ні, — відповіла Аліса лагідно. — Не сердьтеся на мене. Проте мені б хотілося показати вам нашу кішку Діну: ви б полюбили кішок, якби могли побачити її. Це така мила, спокійна кішечка, — продовжувала Аліса майже про себе, ліниво плаваючи по калюжі, — вона так гарно мурчить, коли, сидячи коло каміна, облизує лапки і вмивається... І така гарненька і м'якенька, з нею так приємно гратися... А як

ловить мишей!.. Ой! Пробачте! — знову вигукнула Аліса, бо цього разу в Миші аж шерсть стала дибки, і, певна річ, вона, мабуть, справді образилась. — Ми не будемо більше говорити про Діну, якщо ви проти.

— Ми! Ну, знаєте! — скрикнула Миша, що тремтіла аж до кінчика хвоста. — Як же, потрібно мені говорити про неї! Ми, миші, завжди ненавиділи кішок: гидкі, підлі, брутальні створіння! Не нагадуйте мені про них більше!

— Я не буду, повірте! — запевнила Аліса, поспішаючи змінити тему розмови. — А ви... ви... любите... собак? — Оскільки Миша не відповідала, Аліса продовжувала гаряче: — Недалечко від нас є така гарненька собачка, мені б хотілося показати її вам. Маленький тер'єр з блискучими очима, розумієте, і з... о! з такою довгою кучерявою рудою шерстю! Він уміє ловити речі на льоту, сидіти на задніх лапках, випрошуючи поїсти, і чого тільки він не вміє, я не можу пригадати навіть половини! Його господар, фермер, розумієте, запевняє, що це дуже корисний собака, він коштує сто фунтів! Там такий, що давить усіх пацюків і... ой лишенько! — сумно вигукнула Аліса. — Боюся, що я знов образила її!

Справді, Миша пливла щодуху геть і зчинила справжнісіньку бурю в калюжі. Аліса лагідно покликала:

— Мишо, люба! Будь ласка, поверніться, і ми не будемо розмовляти ні про кішок, ні про собак, якщо вам це так неприємно!

Почувши це, Миша повернула і повільно попливла назад, її обличчя було зовсім бліде (від гніву,

подумала Аліса), і вона промовила тихим тремтячим голосом:

— Давай-но вийдемо на берег, там я розповім тобі свою історію, тоді ти зрозумієш, чому саме я так ненавиджу кішок та собак.

Справді, час уже було вийти з води, бо калюжу геть заповнили птахи і звірята, що попадали в неї: там були Качка та Індик, австралійський папуга Лорі, Орля і ще якісь дивовижні створіння. Очолюване Алісою, все товариство попливло до берега.